

CNSAS,
Directia Cercetare, Expozitii, Publicatii

IMB-LI/15.02.979
F.N.

365
STRICT SECRET
Ex.unic 355

N O T A

Am fost prezent la ședința de comunicări a Asociației istoricilor și juristilor din R.S.R., ținută în ziua de 13.02. la Casa Oamenilor de Știință. Subiectul comunicării prof.univ.dr.docent VASILE GHEONEA, a fost "TITULESCU, DIPLOMAT SI OM DE LEGI". Sediția s-a ținut sub președinția prof.univ.REBREANU și s-a bucurat de o largă asistență, între care am remarcat pe prof.univ.LAZARESCU, STRIHAN, IRINA RADULESCU, NETEA, CERNEA, PREDESCU etc. Printre cei prezenti se afla și artista emerită MARIEȚA RARES, văduva lui GH. NENISOR, nepotul și legatarul universal al averii lui TITULESCU. Asistența era compusă numai din oameni de știință, pensionari sau aproape de pensie.-

Comunicarea lui GHEONEA a fost interesantă, referentul dovedind mari calități de informare și prezentare. Nici deosebit nu era de semnalat în textul său, care s-a referit numai la obiect.-

Denaturarea s-a făcut în cadrul discuțiilor, cînd prof.REBREANU a declarat că cele trei momente cruciale ale statului român sînt Unirea (1859), Independența (1877) și alipirea Transilvaniei (1918), fără să facă nici cea mai mică notație la 23 Aug.1944.-

Invăluindu-și comentariul în atmosferă de mister, COPOSU a luat cuvîntul (nu știu în ce calitate, dar i s-a dat) pentru a-și exprima nedumerirea asupra modului în care a dispărut testamentul lui TITULESCU, depus -după afirmația sa de el personal la Biblioteca de la Blaj. El a ținut să arate că, prin respectivul testament, era numit legatar universal IULIU MANIU, în care marele diplomat și om politic antifascist, care a fost TITULESCU, avea deplină încredere că voința sa va fi îndeplinită. Cel puțin aşa pretindea COPOSU, care s-a lansat spre jena generală- într-o expunere alături de subiect. Astfel, el a pretins că TITULESCU nu avea stimă și

încredere decât în ardeleni, iar orientarea sa politică era țărănistă. A mai pretins, de asemenea, că ultima dorință a lui TITULESCU a fost să fie înmormântat la Brașov, pe versantul muntelui Tîmpa, exprimîndu-și nemulțumirea că dorința marelui român nu a fost îndeplinită de cei ce aveau datoria să o facă și că, mormântul său se află în continuare la Cannes (Franța). COPOSU a lăsat să se înțeleagă că testamentul de care era vorba, ar fi fost susținut și făcut să dispară de unii interesați în a nu perpetua memoria unei mari figuri politice de talie internațională, cum a fost TITULESCU.-

Ulterior, după terminarea discuțiilor referatului, pe cîlindrul, d-na RARES i-a făcut observație lui COPOSU că e greșit informat, deoarece testamentul lui TITULESCU se află în posesia sa și i-l ține la dispozitie pentru consultare. Nu a dispărut nicăieri, nu s-a aflat la Blaj, iar legatar universal a fost defuncțul său soț, GH.NENISOR, nepot și secretar particular al fostului ministrului de externe român, dintre cele două războaie. COPOSU nu a cedat în fața evidenței, spunînd că e vorba de două testamente, dintre care cel dispărut ar fi "politic".-

O altă dezmințire a fost dată de prof.univ.CERNEA, care l-a fixat pe TITULESCU ca un conservator-democrat, iubitor și susținător al țărănimii, pe care a absolvit-o de numeroase biruri în cele două perioade cînd a fost ministrul de finanțe. El a mai adăugat că, la începutul carierei sale, fusese secretarul lui TAKE IONESCU, unde și-a făcut ucenicia politică și inițierea în oratorie, iar acesta era şeful partidului conservator. Deci, nici urmă de național-țărăniști, mai ales că TITULESCU nu avea nevoie de sprijinul unui partid din țară, el fiind o mare personalitate internațională, de două ori președinte al Ligii Națiunilor.-

O altă confuzie s-a petrecut cînd prof.LAZARESCU ,în expunerea sa, a început să-l evoce pe VINTILA BRATIANU, menționînd că acest fost ministrul de finanțe ar trebui să fie reconsiderat, pentru tactul și initiativele din vremea sa.-

In concluzie, din ansamblul discuțiilor s-a remarcat faptul că personalitatea lui TITULESCU nu este așezată la justa ei valoare, tineretul necunoscîndu-l ; lucru de mare nedreptate, deoarece el a fost acela care a fixat odată pentru totdeauna argumentația juridică a drepturilor României asupra Transilvaniei,

— 40

- 3 256
H 366

din punctul de vedere al Dreptului Internațional. Cele două intervenții ale sale la Soc. Națiunilor, cînd Ungaria a cerut revizuirea Tratatului de la Versailles, au fost hotărîtoare și e bine ca azi, cînd ungurii agită din nou problema Transilvaniei, să fie evocată cu toată strălucirea argumentarea sa, care în 1926 și 1934 a anihilat pretențiile ungare, sub aspect juridic și istoric.-

Viitoarea comunicare va fi în legătură cu politica lui BISMARCK, în principate.-